

ŠVČ. MERGELĖS MARIJOS VAIDMUO POPIEŽIAUS PRANCIŠKAUS GYVENIME IR MOKYME

Remigijus Oželis

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Jėzus, Dievo Sūnus, per kurį visa sukurta, susijungė su žeme, įgydamas žmogišką pavidalą Mergelės Marijos išciūse. Tad Bažnyčioje kreipiamasi į Mariją kaip Motiną prašant užtarimo ir globos. Popiežius Pranciškus yra ypač pasišventęs Švč. Mergelei Marijai. Šventasis Tėvas Pranciškus akcentuoja, kad Marija rūpestingu žvilgsniu lydinti Jėzų, vykdančį savo misiją, visada rodo Sūnų Jėzų, o ne save. Straipsnyje aptariami popiežiaus Pranciškaus pasišventimo Švč. Mergelei Marijai ir mokymo apie ją aspektai.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Švč. Mergelė Marija, popiežius Pranciškus, Bažnyčios Motina.

Abstract

Jesus, the Son of God, through whom all things were created, united with the world when taking on a human body in the womb of Virgin Mary. Therefore, the Church addresses Mary as Mother while praying for protection and care. Pope Francis is particularly devoted to the Blessed Virgin Mary. The Holy Father Francis emphasises that Mary, while carefully watching Jesus fulfilling His mission, always points to Her Son Jesus and not to Herself. The article discusses the aspects of Pope Francis's devotion to the Blessed Virgin Mary and his teaching about the Blessed Virgin Mary.

KEY WORDS: the Blessed Virgin Mary, Pope Francis, Mother of the Church.

Įžanga

Krikščioniško tikėjimo centras yra Jėzaus, iš moters gimusio Dievo Sūnaus, išpažinimas. Jėzaus pradėjimas Mergelėje Marijoje yra dieviškosios sūnystės ženklas. Švenčiausioji Mergelė Marija per savo santykį su Jėzumi artimai susisieja su krikščionių tikėjimu (Popiežius Pranciškus, 2013, nr. 59). Jėzų pagimdžiusi Mergelė Marija yra „malonėmis apdovanotoji“ (Lk 1, 28). Moteris krikščionių tikėjime tampa vilties ženklu, vedančiu prie Dievo. Marijos asmenyje išreikšta provaizdinė moters esybė, grynasis žmogaus ir Bažnyčios pavidalas. Ieva, pirmoji moteris, pramotė, visų gyvųjų motina, iš esmės gimdė mirčiai, o Marija pagimdė Gelbėtoją, kuris prisikėlė ir nešė gy-

vybę, taip tapo išsipildymu to, ką reiškia žodis *Ieva*, ką reiškia moters ir jos vaisingumo pažadas. Marija tampa motina to, kuris yra gyvenimas ir teikia gyvybę, ji tampa gyvybės ir gyvųjų motina (Ratzinger, 2010, p. 253). Dievo ir Bažnyčios Motina. Apaštališkajame paraginyje „Evangelii gaudium“ popiežius Pranciškus sako: „Kaskart, kai pažvelgiame į Mariją, įtikime [motinystės] revoliucine švelnumo ir meilės galia“ (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 288). Motinos Marijos švelnumo ir meilės revoliuciją regime popiežiaus Pranciškaus gyvenimo veikloje ir mokyme.

Šiame straipsnyje aptariami Švč. Mergelės Marijos vaidmens akcentai popiežiaus Pranciškaus gyvenime ir mokyme. Tyrimo objektas: Švč. Mergelės Marijos asmuo, remiantis popiežiumi Pranciškumi. Straipsnio tikslas: aptarti Švč. Mergelės Marijos asmens vaidmenį popiežiaus Pranciškaus gyvenime ir mokyme.

Uždaviniai: 1) pristatyti Švč. Mergelės Marijos vaidmens reiškimąsi popiežiaus Pranciškaus gyvenime; 2) aptarti Švč. Mergelės Marijos gyvenimo aspektus Šventojo Tėvo Pranciškaus mokyme.

Metodai: literatūros sisteminio tyrimo, analizės, interpretavimo ir apibendrinimo. Kadangi tiriama Švč. Mergelės Marijos vaidmens raiška popiežiaus Pranciškaus gyvenime ir mokyme, tyrime remiamasi popiežiaus Pranciškaus raštais ir raštais apie popiežių Pranciškų.

1. Švč. Mergelės Marijos vaidmuo popiežiaus Pranciškaus gyvenime

Šventojo Tėvo Pranciškaus herbe pavaizduoti popiežiški simboliai: mitra, raudonos mitros juostos, du sukryžiuoti raktai ir mėlynas skydas. Skyde pavaizduota saulė, kurioje įrašyta monograma *IHS* (lot. *Iesus Hominum Salvator* – Jėzus, žmonių Gelbėtojas), skydo apatinės dalies kairėje pavaizduota žvaigždė, kuri pagal krikščionišką tradiciją simbolizuoja Švč. Mergelę Mariją, Kristaus ir Bažnyčios Motiną (Popiežiaus Pranciškaus herbas ir moto, 2013; Gaeta, 2013, p. 33). Žvaigždė herbe, kaip Švč. Mergelės Marijos simbolis, išreiškia išskirtinį Marijos vaidmenį Šventojo Tėvo Pranciškaus gyvenime.

1.1. Pamaldumo Marijai praktikavimas

Jorge Mario Bergoglio dar iki išrinkimo popiežiumi 2013 m. pasižymi ypatingu pamaldumu Švč. Mergelei Marijai. Būdamas arkivyskupu J. M. Bergoglio dažnai lankydavosi bažnyčiose, kurios pašvęstos Marijos garbei. Čia galima išskirti Luchano šventovę, esančią už septyniasdešimties kilometrų nuo Buenos Airių. Joje meldžiamasi Luchano Dievo Motinai, argentiniečių Madonai. J. M. Bergoglio visada apsilankydavo joje jos iškilmių dieną – gegužės 8-ąją. Lankydavosi ir Kaakupės ir lūšnynų Dievo Motinos bažnyčiose.

1986 m. kun. J. M. Bergoglio, studijuodamas teologiją Vokietijoje, susipažino su pamaldumo į Švč. Mergelę Mariją praktika, *atrišančia mazgus*. Šią praktiką ir to titulo Marijos paveikslą jis atvežė į Argentiją, kur ši maldingumo praktika labai išplito (Carello, 2018, p. 59–60; Vallely, 2015, p. 26, 51).

Kai jau būdamas vyskupu J. M. Bergoglio atvykdavo į Romą, apsistodavo už penkiasdešimties metrų nuo Scrofos gatvės, kur stovi Šv. Augustino bažnyčia, kurioje yra Švč. Mergelės Marijos paveikslas. Kiekvieną rytą, prieš eidamas į Vatikaną, vyskupas J. M. Bergoglio užeidavo į bažnyčią pasveikinti su Marija, Piligrimų Madona (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 113).

2013 m. kovo 13 d. išrinkus J. M. Bergoglio popiežiumi, jau pirmą ankstų rytą jis nuėjo į Romos Didžiąją Švč. Mergelės Marijos baziliką, kur meldėsi prie Dievo Motinos, *Salus populi Romani* (Romos gyventojų Gelbėtojos), ikonos. Ir toliau jis dažnai lankydavosi Didžiojoje Švč. Mergelės Marijos bazilikoje, čia meldėsi prie minėtos Marijos ikonos, kuri priskiriama prie stebuklingų ikonų ir minima tarp penkių seniausių Marijos atvaizdų Romoje (Tornielli, 2017, p. 359). Šventojo Tėvo teigimu, „Bažnyčiai augti kaip tik ir padeda Švenčiausios Mergelės, Dievo Motinos, ikona“ (Pranciškus, 2018, p. 158). Popiežius Pranciškus šioje bazilikoje apsilanko prieš kiekvieną kelionę ir grįžęs jos, meldžiasi prie Marijos ikonos, padeda gėlių puokštę (Popiežius meldėsi prie Marijos „Salus populi Romani“ atvaizdo, 2018). Šventasis Tėvas sako: „Tikrai nuostabu žiūrėti į Madoną, tačiau dar nuostabiau leisti jai žiūrėti į tave, leisti žiūrėti ir išsakyti jai viską, žinant, kad esi matomas“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 73). Šventasis Tėvas Pranciškus – nuoširdžiai Švč. Mergelei Marijai atsidavęs popiežius.

Popiežius Pranciškus pažymi ir Švč. Mergelės Marijos apsimetimų vietas: Lurda, Fatima, Gvadelupe, kur, pasak Šventojo Tėvo, „Marija žvelgia ir sako: „Nebijok. Aš tavo motina.“ Tokia patirtis man labai svarbi ir iškalbinga“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 105–106). Į Medžiugorję, kuri beveik keturis dešimtmečius garsėja kaip Bažnyčios nepatvirtintų Švč. Mergelės Marijos apsimetimų vieta, popiežius Pranciškus paskyrė arkivyskupą Henryk'ą Hoser'į ypatinguoju apaštališkuoju vizitatoriumi (Popiežius skiria nuolatinį apaštališkąjį vizitatorių Medžiugorje, 2018). Tai vienas iš popiežiaus Pranciškaus pasišventimo Švč. Mergelei Marijai akcentų.

Apaštališkajame paraginyje „Evangelii gaudium“, viename pirmųjų savo, kaip pontifiko, dokumentų, popiežius Pranciškus rašo, kad „per įvairias pamaldumo Marijai formas, paprastai susijusias su tam tikromis šventovėmis, [Marija] dalyvauja kiekvienos tautos, priėmusios Evangeliją, istorijoje ir tampa tos tautos istorinės tapatybės dalimi. (...) Ten, šventovėse, galima stebėti, kaip Marija suburia apie save vaikus, kurie, nepaisydami nuovargio, atkeliavo, kad ją pamatytų ir būtų jos pamatyti“ (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 286).

1.2. Rožinio malda

Popiežius Pranciškus yra atsidavęs Švč. Mergelei Marijai per Rožinio maldą. Jis pats kalba apie patirtį, kai naujai suskambėjo popiežiaus Jono Pauliaus II Apaštališkojo laiško „Rosarium Virginis Mariae“ žodžiai: „Rožinis – lobis, kurį reikia atrasti. (...) Tokia lengva ir kartu tokia turtinga malda tikrai nusipelno, kad ją iš naujo atrastų krikščionių bendruomenė“ (Jonas Paulius II, 2002, nr. 43). Tai patirtis, kuri J. M. Bergoglio gyvenime ypač išryškino Rožinio maldos, skirtos Švč. Mergelei Marijai, svarbą. Apie šią patirtį J. M. Bergoglio sako:

„Tai buvo galbūt 1985 metai. Vieną vakarą nuvykau kalbėti Rožinio, kuriam vadovavo Šventasis Tėvas [Jonas Paulius II]. Jis klūpėjo visų priekyje. Buvo daug žmonių. Mačiau Šventąjį Tėvą iš nugaros ir palengva pasinėriau į maldą. Nebuvau vienas. Meldžiausi su Dievo tauta, kuriai priklausiau aš ir visi ten dalyvavę asmenys, vadovaujami savo Ganytojo.

Besimelsdamas išsiblaščiau žvelgdamas į Popiežiaus [Jono Pauliaus II] figūrą: jo pamaldumas, jo pasišventimas buvo liudijimas! Laikas bėgo ir pradėjau vaizduotėje matyti jaunąjį kunigą, seminaristą, poetą, darbininką, Vadovicų paauglį... tokioje pat pozoje, kokioje jis tada buvo kalbėdamas Rožinį, „Sveika Mariją“ po „Sveika Marijos“. Jo liudijimas pribloškė. Pajutau, kad tas žmogus, išrinktas vadovauti Bažnyčiai, ėjo keliu, vedančiu iki pat jo dangiškosios Motinos, keliu, kuris prasidėjo vaikystėje. Tuomet supratau, kokie svarūs buvo žodžiai, Gvadalupės Motinos ištarti šv. Jonui Diegui: „Nebijok, nejaugi nesu tavo motina?“ Tuomet perpratau Marijos buvimą popiežiaus gyvenime“ (Popiežius Pranciškus: Rožinis yra lobis, kurį reikia atrasti, 2013).

Taip popiežius Pranciškus, įkvėptas popiežiaus Jono Pauliaus II pavyzdžio, visą Rožinio maldą sukalba kasdien. Pasak Šventojo Tėvo Pranciškaus, Rožinis suartina su Švč. Mergele Marija, turėjusia įveikti nedrąsą, kad priimtų Dievo jai skirtą misiją tapti Išganytojo motina – motina, kurios širdis bus perverta daugybės sopulių. Jis suartina mus su ja per Priskėlimo džiaugsmą: visi Dievo pažadai jai buvo išpildyti. Rožinis suartina mus su ja per viltį, kad ir mūsų maldos bus išgirstos, kai kreipsimės į Viešpatį savo reikalais (Rožinio malda su popiežiumi Pranciškumi, 2018, p. 1, 27). Tad popiežius Pranciškus ragina kalbėti rožinį kuo dažniau ir labai susitelkus. Maldingi rožinio slėpinių mąstymai gilina tikėjimą, padeda suvokti, kaip didieji tikėjimo įvykiai susiję su kiekvieno žmogaus gyvenimu, įsisąmoninti, kad Dievas kviečia žmogų dalytis Jo meile ir gyvenimu su kitais (Rožinio malda su popiežiumi Pranciškumi, 2018, p. 32).

Popiežius Pranciškus pirmaisiais savo pontifikato metais spalio 12 dieną, švęsdamas Tikėjimo metų „Marijos dieną“, vadovavo šv. Mišioms Šv. Petro aikštėje Vatikane, kur po šv. Mišių perskaitė Pasiaukojimo Švč. Mergelei Marijai maldą ir tos pačios dienos pavakare kalbėjo Rožinio maldą Romos Didžiojoje Švč. Mergelės Marijos bazilikoje. Rožinio apmąstyme popiežius Pranciškus kvietė įsiziūrėti į Marijos žvilgsnį: „Į ką žvelgia Mergelė Marija? Žvelgia į mus visus, į kiekvieną iš mūsų. Žvelgia kaip Motina, švelniai, gailestingai, su meile. Kai esame pavargę, praradę drąsą, prislėgti problemų, žvelgiamo į Mariją, jaučiame jos žvilgsnį, kuris sako mūsų širdžiai: „Stiprybės, vaike, aš esu čia, kad tave paremčiau!“ Kai jaučiame savo silpnumą ir

nuodėmių svorį, žvelgiame į Mariją, kuri sako mūsų širdžiai: „Kelkis, eik pas mano Sūnų Jėzų, jame surasi gailėstingumą, svetingumą ir naujų jėgų tęsti savo kelią“ (Marija, Bažnyčios Motina – Kristaus ir Bažnyčios slėpinio supratimo raktas, 2018). Taigi popiežius kviečia su Marija artėti prie Jėzaus.

Popiežius Pranciškus Vilniaus Aušros Vartų Švč. Mergelės Marijos, Gailėstingumo Motinos, koplyčioje prieš Rožinio maldą kalbėjo: „Mąstydami Rožinio slėpinius prašykime Jos, kad būtume bendruomene, skelbiančia *Kristų Jėzų, mūsų viltį*, ir kurtume Tėvynę, galinčią priimti visus, gebančią iš Mergelės Motinos priimti dialogo ir kantrumo dovanas, artumo, mylinčio atleidimo ir nesmerkiančio svetingumo dovanas; Tėvynę, kuri pasirenka statyti tiltus, bet ne sienas, kuri mieliau renkasi gailėstingumą, bet ne teisimą“ (Popiežiaus Pranciškaus vizitas Lietuvoje, 2018, p. 18).

1.3. Marijos, Bažnyčios Motinos, šventė

Marija – moteris, Juozapo žmona, visa kupina Šventosios Dvasios, todėl – Motina Kristaus ir Motina Bažnyčios. Bažnyčios motiniškumas kyla iš Marijos motiniškumo, Bažnyčios švelnumas kyla iš Marijos švelnumo (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 110–111; Valley, 2015, p. 371). Todėl popiežiui Pranciškui labai svarbu išryškinti Marijos, kaip Bažnyčios Motinos, vaidmenį.

Dievo kulto ir sakramentų kongregacija 2018 m. vasario 11 d. išleido dekretą, kuriuo skelbiamas popiežiaus Pranciškaus nutarimas į Visuotinį Romos kalendorių įtraukti Švč. Mergelės Marijos, Bažnyčios Motinos, minėjimą ir šiuo titulu kasmet pagerbti Švenčiausiąją Mergelę pirmadienį po Šventosios Dvasios Atsiuntimo (Sekminių) iškilmės. Šis privalomas minėjimas turėtų padėti atminti, kad siekiant tobulėti gyvenant krikščioniškai būtina vienytis su Kryžiaus slėpiniu, eucharistine Kristaus auka ir Mergele Marija – Atpirkejo ir visų atpirktųjų Motina. Marija, stovėdama po kryžiumi (plg. Jn 19, 25), priėmė savo Sūnaus meilės testamentą ir per mylimąjį Jėzų mokinį Joną tapo visų žmonių motina Bažnyčioje, kurią pagimdė Kristus, ant kryžiaus atiduodamas Dvasią. Nuo Įsikūnijimo momento būdama susivienijusi su savo Sūnumi, Švenčiausioji Mergelė leidosi visiškai įtinkama į Jė-

zaus misiją, kuri Kryžiaus papėdėje tapo ir jos misija: kad būdama Bažnyčios Motina bendradarbiautų gimdant Dvasioje ir tikėjime naujus Dievo sūnus ir dukras. Kristus savo ruožtu visus žmones paskyrė savo meilės Motinai paveldėtojais, kad visi ją su meile priimtų (Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments, 2018; Lietuvos Vyskupų Konferencijos Liturgijos komisijos informacija dėl Švč. Mergelės Marijos, Bažnyčios Motinos, liturginio minėjimo, 2018, p. 15; Popiežius Pranciškus, 2019, p. 7–8; Vallely, 2015, p. 225).

Marija vadinama *Bažnyčios Motina* nuo seniausių krikščionybės laikų, bet oficialiai šį titulą 1964 m. suteikė popiežius Paulius VI. Nuo tada Vatikane ir kai kur kitur Marijos, Bažnyčios Motinos minėjimas buvo švenčiamas spalio 12 dieną (Marija, Bažnyčios Motina – Kristaus ir Bažnyčios slėpinio supratimo raktas, 2018). Visuotinė Marijos, Bažnyčios Motinos, šventė skaitina „kurti ir puoselėti bendras erdves, kurios stiprintų priklausymo, šaknų pojūtį, kurios miestus paverstų tikraisiais namais, bendruomenėmis, kurios sutelkia ir palaiko“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 43). Popiežius Pranciškus vidinį ryšį tarp Marijos, Bažnyčios ir kiekvieno tikinčiojo, išreiškė Izaoko Žvaigždžiškio žodžiais: „Kas dieviškuosiuose Raštuose bendrai sakoma apie mergelę ir motiną Bažnyčią, konkrečiai galioja Mergelei Marijai. Panašiai galima sakyti, kad kiekviena tikinti siela yra Dievo Žodžio sužadėtinė, Kristaus motina, duktė ir sesuo, mergelė ir vaisinga motina. Kristus, praleidęs devynis mėnesius Marijos iščiose, Bažnyčios tikėjimo tabernakulyje lieka iki amžių pabaigos, o tikinčios sielos pažinime ir meilėje – per amžių amžius“ (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 285). Marija yra Bažnyčios Motina. „Žodis *motina (mater)* susijęs su žodžiu *materija*. Per savo Motiną dangaus Dievas, begalinis Dievas tapo mažu, tapo materija, ne tik kad būtų *su mumis*, bet kad būtų *kaip mes*“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 75–76).

Apaštališkajame paraginame „Evangelii gaudium“ popiežius Pranciškus teigia: „Keliais varganais vystyklais ir meilės gausa Marija pavertė gyvulių tvartą Jėzaus namais. (...). Būdama visų motina, ji yra vilties ženklas tautoms, kenčiančioms gimdymo skausmus, kol subręš teisingumas. Misionierė, prisartinanti prie mūsų ir lydinti mus gyvenimo kelyje bei savo motiniška meile atverianti širdis tikėjimui“ (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 286).

2. Švč. Mergelė Marija popiežiaus Pranciškaus mokyme

Ypatingas dėmesys Švč. Mergelei Marijai popiežiaus Pranciškaus gyvenime skatina tai išreikšti ir savo mokyme. Kalbėdamas apie Švč. Mergelę Mariją Šventasis Tėvas sako: „Nuo pat gimimo iki Apreiškimo, susitikimo su Viešpaties Angelu, ji yra paprasta, normali mergaitė, mergina, kaip ir dabartinės merginos. Negaliu sakyti, kad iš miesto, nes ji iš miestelio, bet, pabrėžiu, paprasta, normali, normaliai išauklėta, pasirengusi tekėti, sukurti šeimą. Taip pat žinau, kad ji buvo pamėgusi Šventąjį Raštą. (...) Dirbo, eidavo apsipirkti, padėjo Sūnui, padėjo vyrui – viskas labai normalu“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 16–17). Tačiau „Mergelė Marija susitikimą su Jėzumi patyrė nepakartojamu būdu“ (Pranciškus, 2018, p. 32). Toliau apžvelkime, ką popiežius Pranciškus akcentuoja kalbėdamas apie Švč. Mergelę Mariją.

2.1. Angelo apreiškimas Marijai – „malonėmis apdovanotoji“ (Lk 1, 28)

Marija, kaip liudija Evangelija pagal Luką, niekuo ypatingu neišsiskyrė, buvo iš paprastos šeimos, kukliai gyveno Nazarete, beveik nežinomame miestelyje. Nebuvo įžymybė: kai ją aplankė angelas, tą dieną to nesužinojo niekas. Tačiau Marijos gyvenimas nebuvo ramus, Evangelija pagal Luką byloja, kad ji sumišo (Lk 1, 29), o angelui pasitraukus (Lk 1, 38) rūpesčių ir nerimo tik padaugėjo (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 22).

Angelas sveikina Mergelę Mariją: „Sveika, malonėmis apdovanotoji!“ (Lk 1, 28). Ką reiškia „malonėmis apdovanotoji“ arba, kaip sakoma maldoje „Sveika, Marija“, „malonės pilnoji“? „Marija yra pilna Dievo esaties. O jeigu ji visiškai užpildyta Dievo, joje nėra vietos nuodėmei. Tai stulbinamas dalykas, nes viskas pasaulyje, deja, yra apkrėsta blogiu. Net didieji šventieji buvo nusidėjėliai ir netgi patys gražiausi dalykai yra paliesti blogio: viskas, išskyrus Mariją. Ji vienintelė žmonijos nesutepta, sukurta tyra, kad savuoju „taip“ tobulai priimtų Dievą, ateinantį į pasaulį pradėti naujos istorijos“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 20–21). „Gailėstingumo žinią Dievas tarsi pradeda iš naujo, ir pradeda nuo moters. Jaudina žinojimas, kad taip prasideda krikščionybė“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 7). Dievas „imasi iniciatyvos

ir nusprendžia įžengti į mūsų namus, kaip padarė su Marija“ (Pranciškus, 2018, p. 175).

Popiežius Pranciškus sako: „Atėjus laiko pilnatvei, Dievas tarė Žodį Marijai, ir ji visa esybe priėmė jį į savo širdį, kad jis joje taptų kūnu ir iš jos gimtų kaip šviesa žmonėms“ (Popiežius Pranciškus, 2013, nr. 58). Ji besąlygiškai ištarė „taip“ Dievo valiai, „tebūna man, kaip tu pasakei“ (Lk 1, 38). Dėl šio „taip“ Jėzus pradėjo savo žygį žmonijos keliais, pradėjo Marijoje, pirmuosius mėnesius praleisdamas motinos išciose: nepasirodė iš karto suaugęs ir tvirtas, nuėjo visą žmogaus raidos kelią. Tapo viskuo panašus į mus, išskyrus nuodėmę. Todėl pasirinko Mariją, vienintelę būtybę be nuodėmės, nekaltai pradėtąją. Evangelijoje ji apibendrintai vadinama „malonėmis apdovanotąja“ (plg. Lk 1, 28), tai yra malonės pilnąja. Tai reiškia, kad joje, iškart malonės pripildytoje, nėra vietos nuodėmei (Popiežius Pranciškus, 2018 B, p. 60). Ji be gimtosios nuodėmės. Marija atsiliepia į Dievo kvietimą sakydama: „Štai aš Viešpaties tarnaitė“ (Lk 1, 38). Jos „taip“ besąlygiškas, totalus, visam gyvenimui, be išlygų. Tai pats svarbiausias „taip“ istorijoje, nuolankus „taip“, anuliuojantis išdidųjį žmonijos pradžios „ne“, ištikimybės „taip“, gydantis nepaklusnumą, atvirumo „taip“, naikinantis nuodėmės egoizmą (Popiežius Pranciškus, 2018 B, p. 61).

Gilinantis į angelo apreiškimą Marijai Šventasis Tėvas kviečia: „Pamąstykite: kokį „taip“ aš šiandien turėčiau ištarti Dievui? Pamąstykite visi. (...) Savyje išgirsime Viešpaties balsą, šio bei to prašantį, – žengti žingsnį į priekį. Tikiu į Tave, Tavimi viliuosi, Tave myliu; teįvyksta per mane Tavo geroji valia. (...) Didžiavasiškai ir pasitikėdami, kaip Marija, išstarkime šiandien kiekvienas tokį asmeninį „taip“ Dievui“ (Popiežius Pranciškus, 2018 B, p. 62).

2.2. Marijos apsilankymas pas Elzbietą – „tu labiausiai palaiminta“ (Lk 1, 42)

Po Apreiškimo Marija pirmiausia aplanko gerokai vyresnę savo giminaitę Elzbietą. Tai meilės veiksmas. Popiežius Pranciškus sako: „Aplankyti reikia atverti duris, neužsisklęsti savo butuose, eiti kitų link“ (Pranciškus, 2018, p. 138). Marija yra atvira, neužsisklendusi. Marijos ėjimas pas Elzbietą – tai „komunikavimas kaip artumo atradimas ir statydinimas“ (Pranciškus, 2018,

p. 128). Marija yra tikėjimu gyvenanti ir keliaujanti moteris, o jos išskirtinė tikėjimo kelionė yra nuolatinis atramos taškas Bažnyčiai. Tikėjimo kelyje ji leidosi Dvasios nuvedama į tarnavimo bei vaisingumo dalį (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 287). Sutikdama Mariją Elzbieta „balsiai sušuko: „Tu labiausiai palaiminta iš visų moterų ir palaimintas tavo įsčių vaisius!“ (Lk 1, 42). Marija palaiminta, nes gimė be kaltės, be nuodėmės. Buvo išrinkta tapti Motina, suteikti kūną Dievui, argi tai ne palaiminimas? (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 37).

Pirmi Marijos ištarti žodžiai apsilankius pas Elzbietą: „Mano siela šlovina Viešpatį“ (Lk 1, 47). Tai šlovinimo giesmė ne tik už tai, kad išsirinko ją, bet ir padėka Dievui už visą išganymo istoriją (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 33). „Marija šlovina Dievą. (...) Šlovinti Dievą – išeiti iš savęs, taigi nelengvas dalykas mūsų egoizmui“ (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 104). Žvelgdami į ją atrandame, kad ta, kuri šlovino Dievą, nes jis „numeta galiūnus nuo sostų“ ir „turtuolius tuščiomis paleidžia“ (Lk 1, 52–53), yra ta pati, kuri mūsų teisingumo paieškoms suteikia namų šilumos. Nazarete ji yra maldos ir darbo moteris, taip pat moteris, pasirengusi nedelsdama „skubiai“ (Lk 1, 39) iškeliauti iš kaimo padėti kitiems (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 288).

Šventasis Tėvas Pranciškus, apmąstydamas Marijos apsilankymą pas Elzbietą, sako: „Kupina Kristaus artumo, tu pradžiuginai Joną Krikštytoją, priversdama jį šoktelėti savo motinos iščiose. Virpėdama iš džiaugsmo, giedojai apie Viešpaties įstabius darbus. (...) Suteik šventos drąsos ieškoti naujų būdų, kad visus pasiektų neblėstanti grožio dovana. Iš klausymo ir kontempliacijos Mergele, meilės Motina, amžinųjų vestuvių Nuotaka, užtark Bažnyčią, kurios esi tyriausiasis paveikslas, kad ji niekada savyje neužsisklęstų ir nenustotų aistringai statydinusi Karalystės. (...) padėk suspindėti bendrystės, tarnystės, karšto ir dosnaus tikėjimo, teisingumo ir meilės vargšams liudijimui, kad Evangelijos džiaugsmas pasklistų po visą žemę ir nė vienam pakraščiui nestigtų jos šviesos“ (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 288).

2.3. Marijos tylus apmąstymas – „dėmėjosi visus šiuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje“ (Lk 2, 19)

Nuo pirmojo Marijos pasirodymo Evangelijų pasakojimuose jos asmuo paženklintas dramatiškumo. Nebuvo paprasta į angelo kvietimą atsakyti „taip“, bet ji, dar jaunutė mergina, atsakė drąsiai, nors ir nežinojo, kas jos laukia. Anas „taip“ yra pirmas žingsnis ilgame klusnumo aktų sąrašė, žyminčiame jos motinystės kelią. Marija Evangelijose parodoma kaip tyli moteris, dažnai nesuprantanti visko, kas aplink ją vyksta, tačiau širdyje apmąstanti kiekvieną žodį ir įvykį (Popiežius Pranciškus, 2018 A, p. 74).

Evangelistas Lukas „kalba apie Marijos atmintį, apie tai, jog ji visa, ką išgirdo ir pamatė, saugojo širdyje, kad žodis jos gyvenime duotų vaisių. Viešpaties Motina yra tobula tikėjimo ikona, pasak šventosios Elzbietos: „Laiminga įtikėjusi“ (Lk 1, 45)“ (Popiežius Pranciškus, 2013, nr. 58). „Marija dėmėjosi visus šiuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje“ (Lk 2, 19). Dėmėjosi, dėjosi į širdį, saugojo juos ten. Marija nekalba: visame pasakojime apie Jėzaus gimimą Evangelija nepateikia nė vieno jos ištarto žodžio. Motina yra susivienijusi su Sūnumi: Jėzus, kūdikis, žodžių netaria. Jis, Žodis, Dievo Žodis, kuris „daugel kartų ir įvairiais būdais praeityje yra kalbėjęs“ (Žyd 1, 1), dabar, atėjęs „laiko pilnatvei“ (Gal 4, 4), tyli. Dievas, prieš kurį nuščiūvama, yra vaikelis, kuris dar nekalba. Jo didybė bežodė, Jo meilės paslaptis atsiskleidžia per mažumą. Šis tylusis mažumas yra Jo byla. Jo pranešimas apie savęs dovanojimą. Motina vienijasi su Sūnumi ir slėpiniu tyloje (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 76–77).

Evangelija pagal Luką skelbia, kad Marija dėmėjosi visus šiuos dalykus ir „svarstė juos savo širdyje“. Kokius „tuos dalykus“? Džiaugsmus ir skausmus. Visų pirma tai Jėzaus gimimas, Juozapo meilė, piemenų apsilankymas, anos nakties šviesa. Bet ne tik: nežinia dėl ateities, pastogės nebuvimas, „nes jiems nebuvo vietos užeigoje“ (Lk 2, 7), neveltis dėl atstūmimo, nusiminimas, kad Jėzų gimdyti teko tvartelyje. Viltis ir nerimas, šviesa ir sutemos – štai „tie dalykai“, kurie kaupėsi Marijos širdyje. Ji juos svarstė, ramiai apmąstė su Dievu širdyje. Nieko nepasilaiškė sau, nepaskandino kartėlyje, neužsisklendė vienvėde – viską pavedė Dievui. Pasitikėti ir yra dėmėtis: neleidžiant

gyvenimo užvaldyti baimei, nusivylimui ar prietarams, neužsidarant savyje, nesistengiant pamišti. Visais klausimais bendraujant su Dievu (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 77, 97). Marija moka atpažinti Dievo Dvasios pėdsakus didžiuosiuose įvykiuose ir tuose, kurie atrodo nepastebimi. Ji kontempliuoja Dievo slėpinį pasaulyje, žmonijos istorijoje ir kasdieniame mūsų kiekvieno gyvenime (Šventasis Tėvas Pranciškus, 2014, nr. 288).

2.4. Marija kreipia į Jėzų – „darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5)

2015 m. rugsėjo 15ąją, Skausmingosios Mergelės Marijos minėjimo dieną, pasirašydamas Žinią 24-ąjai Pasaulinei ligonių dienai, švęsimai 2016 m. vasario 11-ąją, Lurdo Dievo Motinos liturginio minėjimo dieną, Šventasis Tėvas aptarė Galilėjos Kanoje vykusias vestuves, kuriose dalyvavo Jėzus su Marija. Vestuvių Kanoje metu Marija yra rūpestinga moteris, ji pamato sutuoktiniams iškilusią problemą: vynas, šventinio džiaugsmo simbolis, baigėsi. Išvydusi situaciją tam tikra prasme Marija padaro ją sava ir nedelsdama taktiškai ima veikti. Ji nelieka tik stebėtoja, juolab nepuola aiškintis, kas kaltas, bet kreipiasi į Jėzų išdėstydamą jam šį keblų dalyką: „Jie nebeturi vyno“ (Jn 2, 3). Ir kai Jėzus atsako jai, kad dar neatėjo metas Jam apsireikšti (plg. Jn 2, 4), ji taria tarnams: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5) (Popiežius Pranciškus, 2015, p. 9).

„Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5) – paskutiniai Evangelijose užrašyti Marijos žodžiai. Šie paskutiniai Marijos žodžiai yra Motinos palikimas mums. Dievo Motina ir šiandienos žmogui sako: „Ką tik jis jums lieps – ką Jėzus jums lieps – darykite!“ Tai jos palikimas visų laikų žmonėms. Tai žodžiai, primenantys atsaką į sandoros pažadus Izraelio tautos prie Sinajaus kalno: „Visa, ką tik Viešpats kalbėjo, darysime!“ (Iš 19, 8). Šiose vestuvėse sudaroma nauja sandora ir Viešpaties tarnams – visai Bažnyčiai – pavedama nauja misija: „Darykite, ką tik jis jums lieps!“ Tarnauti Viešpačiui – tai klausytis ir įgyvendinti jo žodį. Tai paprastas, bet esminis Jėzaus motinos patarimas ir krikščionio gyvenimo planas. Semti iš indo reiškia patikėti save Dievo žodžiui, kad patirtum jo veikimo galią gyvenime (Popiežius Pranciškus, 2016, p. 23).

Per vestuves Kanoje greta Jėzaus ir jo Motinos yra ir tie, kurie vadinami „tarnais“, Marija jiems nurodo: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5). Stebuklą, savaime suprantama, padaro Kristus. Vis dėlto, darydamas stebuklą, Jis pasitelkia žmogaus pagalbą, nori žmogaus bendradarbiavimo ir paprašo tarnų pripildyti indus vandens. Tarnai, pasitikėdami Marijos nurodymu, daro, ką liepia Jėzus. Tuo ir mums parodoma, jei mokėsime atsiliepti į tos, kuri sako: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5), balsą, Jėzus mūsų gyvenimo vandenį visada pavers tauriu vynu (Popiežius Pranciškus, 2015, p. 10; Popiežius Aparenidos Marijos šventovėje: „Darykite, ką tik jis jums lieps“, 2013).

Šventasis Tėvas sako: „Kai užklumpa sunkumai, kai slegia problemos, kurių niekaip negalime išspręsti, kai liūdime ar esme sielvarto parblokšti, kai mums stinga džiaugsmo – eikime pas Švenčiausiąją Mergelę ir sakykime: „Neturime vyno. Vynas baigėsi. Pažvelki į mane, pažvelk į mano širdį, į sielą.“ Taip kreipkimės į Mariją ir ji nueis pas savo Sūnų ir jam pasakys: „Pažvelk į jį, pažvelk į ją. Jie neturi vyno.“ Paskui ji sugrįš pas mus ir tars: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Popiežius, 2019). Taip Marija moko išsiklausyti į Jėzų, Motina kreipia savo Sūnaus link.

2.5. Marija motiniškoje kančioje – „stovėjo“ (Jn 19, 25; Lk 23, 35.49)

Marija gyvenimą priima tokį, koks jis yra: čia ir laimingos dienos, ir dramos. Ji priima ir tamsiausią naktį, kai jos Sūnus kalamas prie kryžiaus. Iki tos dienos Marija buvo kone dingusi iš Evangelijų pasakojimų. Šventieji evangelistai leidžia numanyti, kad tai romus atsitraukimas, nuščiuvimas Tėvui paklūstančio Sūnaus slėpinio akivaizdoje. Tačiau Marija vėl pasirodo lemiamu momentu, kai nemaža dalis draugų iš baimės yra pasitraukę (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 97–98).

Evangelijos lakoniškos ir labai diskretiškos. Paprastu veiksmažodžiu nurodo Motinos buvimą: ji „stovėjo“ (Jn 19, 25). Nieko nepasakyta, kaip reagavo: verkė, neverkė. Nieko, nė menkiausios užuominos apie jos skausmą. Stovėjo ten, baisiausią, žiauriausią valandą ir kentėjo kartu su Sūnumi. Marija „stovėjo“, tiesiog buvo ten. Marija „stovėjo“ gaubiamą tirščiausių

sutemų, bet vis dėlto „stovėjo“. Nepasitraukė. Marija yra visur, iki galo, kai tik reikia žvakės liepsnelės migloje ir tamsybėje. Ji irgi nežino prisikėlimo skirties, ką jos Sūnus dovanoja žmonijai, bet stovi išreikšdama ištikimybę Dievo planui (Popiežius Pranciškus, 2019, p. 98). Marija ne ta moteris, kuri dvasia palūžtų gyvenimiškų netikrumo situacijų akivaizdoje. Marija priima gyvenimą tokį, koks jis yra. Taip yra iki pat tamsiausios Marijos nakties, kai jos Sūnus buvo prikaltas prie kryžiaus medžio (Popiežius Pranciškus, 2018 A, p. 74–75). Apaštalas Petras išsižadėjo Jėzaus, daugelis pabėgo, visi buvo persigandę (plg. Apd 1, 14), tačiau Marija ten tiesiog stovėjo, tarsi tai būtų visiškai natūralus dalykas.

Todėl popiežius Pranciškus sako: „Visi mylime ją kaip Motiną. Nesame našlaičiai. Turime Motiną danguje, kuri yra šventoji Dievo Motina. Ji mus moko laukimo dorybės net tuomet, kai viskas atrodo be prasmės. Ji visuomet pasitiki Dievo slėpiniu, taip pat tuomet, kai jis, atrodo, apstemta dėl blogio pasaulyje. Tegul tais sunkiais momentais Marija, Jėzaus mums dovanta Motina, sustiprina mūsų žingsnius. Tegul visuomet kalba mūsų širdžiai: „Kelkis! Pažvelk pirmyn, žvelk į horizontą“, – nes ji yra Vilties Motina“ (Popiežius Pranciškus, 2018 A, p. 76).

Išvados

Jėzus, Dievo Sūnus, Dievo atspindys, per kurį visa sukurta, susijungė su žeme įgydamas žmogišką pavidalą Mergelės Marijos išciuose. Krikščionybėje kreipiamasi į Mariją, kaip Motiną, prašant užtarimo ir globos. Popiežiaus Pranciškaus ypatingą pasišventimą Švč. Mergelei Marijai atskleidžia:

- pontifiko herbas, kur žvaigždė mėlyname skyde yra Švč. Mergelės Marijos simbolis, išreiškiantis jos išskirtinį vaidmenį Šventojo Tėvo gyvenime;
- dažnas lankymasis bažnyčiose, kurios pašvęstos Marijos garbei, lankymasis Romos Didžiojoje Švč. Mergelės Marijos bazilikoje, kur meldžiasi ir padeda gėlių prie Marijos ikonos prieš kiekvieną kelionę ir grįžęs iš jos;

- dėmesys Švč. Mergelės Marijos apsišviestųjų vietoms: Lurdui, Fati-
mai, Gvadelupei ir Medžiugorjei, į kurią paskiriamas nuolatinis apaš-
tališkasis vizitatorius;
- kasdienė Rožinio malda;
- paskelbimas nutarimo į Visuotinį Romos kalendorių įtraukti Švč.
Mergelės Marijos, Bažnyčios Motinos, minėjimą ir šiuo titulu kas-
met pagerbti Švenčiausiąją Mergelę pirmadienį po Šventosios Dva-
sios Atsiuntimo iškilmės.

Dėmesys Švč. Mergelei Marijai popiežiaus Pranciškaus gyvenime skatina ypatingą dėmesį jai skirti ir savo mokyme. Šventasis Tėvas, kalbėdamas apie Mariją, remiasi Evangelijų žinia:

- angelo apreiškimu Marijai – „malonėmis apdovanotoji“ (Lk 1, 28);
- Marijos apsilankymu pas Elzbietą – „tu labiausiai palaiminta“ (Lk 1, 42);
- Marijos tyliu apmąstymu – „dėmėjosi visus šiuos dalykus ir svarstė juos savo širdyje“ (Lk 2, 19);
- Marijos kvietimu klausyti Jėzaus – „darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5);
- Marijos motiniška kančia – „stovėjo“ (Jn 19, 25; Lk 23, 35.49).

Popiežius Pranciškus neprideda nieko naujo prie to, kas pasakyta apie Švč. Mergelę Mariją Šventajame Rašte ir Bažnyčios Tradicijoje. Šventasis Tėvas, mokydamas apie Mariją, tarsi pakartoja Šventojo Rašto ir Tradicijos žinią, akcentuodamas Marijos žmogišką normalumą, taigi ir artumą kiekvienam žmogui. Popiežius Pranciškus akcentuoja, kad Marija, rūpestingu žvilgsniu lydinti Jėzų, vykdančią savo misiją, visada rodo Sūnų Jėzų, o ne save. Ir paskutiniai Marijos žodžiai: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5) – tai kvietimas žvelgti į Jėzų, Dievo Sūnų.

Literatūra

- Carello, R. (2018). *Popiežius Pranciškus. 80 gyvenimo istorijų*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Congregation for Divine Worship and the Discipline of the Sacraments. (2018). *Decree on the Celebration of the Blessed Virgin Mary Mother of the Church in the General Roman Calendar*. Prieiga internete: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccdds/documents/rc_con_ccdds_doc_20180211_decreto-mater-ecclesiae_en.html> [žiūrėta 2018-10-30].
- Gaeta, S. (2013). *Dievas užklumpa netikėtai. Popiežiaus Pranciškaus gyvenimas ir mintys*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Jonas Paulius II. (2002). *Apaštališkasis laiškas ROSARIUM VIRGINIS MARIAE vyskupams, kunigams ir tikintiesiems apie šventąjį rožinį*. Prieiga internete: <<https://www.baznycioszinios.lt/old/bz0220/220dok.html>> [žiūrėta 2019-07-30].
- Lietuvos Vyskupų Konferencijos Liturgijos komisijos informacija dėl Švč. Mergelės Marijos, Bažnyčios Motinos, liturginio minėjimo. (2018). *Bažnyčios žinios*, Nr. 5, p. 15.
- Marija, Bažnyčios Motina – Kristaus ir Bažnyčios slėpinio supratimo raktas*. (2018). Prieiga internete: <<https://www.vaticannews.va/lt/baznycia/news/2018-05/marija-baznycios-motina-kristaus-ir-baznycios-slepinio-suprat.html>> [paskelbta 2018-05-17; žiūrėta 2019-07-15].
- Popiežiaus Pranciškaus herbas ir moto*. (2013). Prieiga internete: <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2013-03-19-popieziaus-pranciskaus-herbas-ir-moto/97492>> [paskelbta 2013-03-19; žiūrėta 2019-07-22].
- Popiežiaus Pranciškaus vizitas Lietuvoje. Kalbos. 2018 m. rugsėjo 22–23 d.* (2018). Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Popiežius Aparesidos Marijos šventovėje: „Darykite, ką tik jis jums lieps“*. (2013). Prieiga internete: <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2013-07-24-popiezius-aparesidos-marijos-sventoveje-darykite-ka-tik-jis-jums-lieps/104815>> [paskelbta 2013-07-24; žiūrėta 2019-08-08].
- Popiežius meldėsi prie Marijos „Salus populi romani“ atvaizdo*. (2018). Prieiga internete: <<https://www.vaticannews.va/lt/popiezius/news/2018-09/apastaliskoji-kelione-lietuva-salus-populi-romani.html>> [paskelbta 2018-09-121; žiūrėta 2019-07-31].
- Popiežius Pranciškus. (2013). *Enciklika LUMEN FIDEI apie tikėjimą*. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba.
- Popiežius Pranciškus. (2015). Žinia 24-osios Pasaulinės ligonių dienos (2016 m.) proga. Patikėti save gailėstingajam Jėzui kaip Marija: „Darykite, ką tik jis jums lieps“ (Jn 2, 5). *Bažnyčios žinios*, Nr. 12, p. 9–10.

- Popiežius Pranciškus. (2016). Popiežiaus katechezės. Pirmas gailestingumo ženklas: Kana (Jn 2, 1–11). *Bažnyčios žinios*, Nr. 7, p. 23.
- Popiežius Pranciškus. (2018, A). *Džiaukitės viltyje. Trečiądienio katechezės apie vilčių*. Kaunas: Artuma.
- Popiežius Pranciškus. (2018 B). *Kai meldžiatės, sakykite: Tėve mūsų*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Popiežius Pranciškus. (2019). *Ave Marija. Marijos slėpinys Šventojo Tėvo akimis*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Popiežius Pranciškus: Rožinis yra lobis, kurį reikia atrasti*. (2013). Prieiga internete: <<http://www.bernardinai.lt/straipsnis/2013-05-02-popiezius-pranciskus-rozinis-yra-lobis-kuri-reikia-atrasti/100183>> [paskelbta 2013-05-02; žiūrėta 2019-07-15].
- Popiežius skiria nuolatinį apaštališkąjį vizitatorių Medžiugorje*. (2018). Prieiga internete: <<https://www.vaticannews.va/lt/baznycia/news/2018-05/popiezius-skiria-ypatinga-apastaliskaji-vizitatoriu-medziugorje.html>> [paskelbta 2018-05-31; žiūrėta 2019-07-15].
- Popiežius. (2019). „*Darykite, ką tik jis jums lieps*“. Prieiga internete: <<https://www.vaticannews.va/lt/popiezius/news/2019-01/popiezius-sekmadienio-vidudieni-vynas-dziaugsmo-simbolis.html>> [paskelbta 2019-01-20; žiūrėta 2019-08-08].
- Pranciškus. (2018). Šio gyvenimo laimė. Įtraukianti meditacija apie egzistenciją Žemėje. Vilnius: Baltos lankos.
- Pranciškus. (2019). Pakrikštyti ir siunčiami: Kristaus Bažnyčios misija pasaulyje. *Artuma*, Nr. 7/8, p. 2, 6–7.
- Ratzinger, J. (2010). *Dievas ir pasaulis. Krikščionių tikėjimo paslaptys. Pokalbis su Peteriu Seewaldu*. Vilnius: Alma littera.
- Rožinio malda su popiežiumi Pranciškumi*. (2018). Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai.
- Šventasis Raštas. (2000). Vilnius: Lietuvos Biblijos draugija.
- Šventasis Tėvas Pranciškus. (2014). *Apaštališkasis paraginimas EVANGELII GAUDIUM apie Evangelijos skelbimą šiandieniniame pasaulyje*. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba.
- Šventasis Tėvas Pranciškus. (2015). *Enciklika LAUDATO SI' apie rūpinimąsi bendraisiais namais*. Kaunas: Katalikų interneto tarnyba.
- Tornielli A. (2017). *Kelyje. Pokalbiai su jo Šventenybe Pranciškumi*. Vilnius: Baltos lankos.
- Vallely P. (2015). *Pope Francis. Untying the Knots. The Struggle for the Soul of Catholicism*. New York: Bloomsbury.

ROLE OF THE BLESSED VIRGIN MARY IN POPE FRANCIS'S LIFE AND TEACHINGS

Remigijus Oželis

Summary

Confession of Jesus, God's Son born of a woman, is at the centre of the Christian faith. Jesus, the Son of God, the revelation of God, through whom everything is created, united with the world when taking on a human body in the womb of Virgin Mary. The Blessed Virgin Mary is closely related to the Christian faith through her relation to Jesus. Christianity addresses Mary as Mother while asking for protection and care. This article discusses the role of the Blessed Virgin Mary in Pope Francis's life and teachings. Pope Francis's particular devotion to the Blessed Virgin Mary is revealed by:

- the coat of arms of the Pontificum where a star on the blue shield is a symbol of the Blessed Virgin Mary and expresses her exclusive role in the life of the Holy Father;
- his frequent visits to churches dedicated to Mary, especially to the basilica of Saint Mary Major in Rome for prayer and placing flowers in front of the icon of the Madonna before and after each foreign trip;
- his attention to the Blessed Virgin Mary's apparition sites: Lourdes, Fatima, Guadalupe, Medjugorje, where a permanent apostolic visitor has been appointed;
- his daily prayer of the Rosary;
- his announcement of the decision to include the memorial of the Blessed Virgin Mary, Mother of the Church, into the General Roman Calendar and to honour the Blessed Virgin by this title on the Monday after the celebration of the descent of the Holy Spirit (Pentecost) every year.

Special regard towards the Blessed Virgin Mary in the life of Pope Francis requires a special attention in His teaching as well. While speaking about Mary, the Holy Father refers to the Gospel:

- the Annunciation – “highly favoured“ (Luke 1:28);
- Mary’s visit to Elizabeth – “blessed are you” (Luke 1:42);
- Mary’s silent contemplation – “Mary kept all these things and pondered them in her heart” (Luke 2:19);
- Mary’s call to listen to Jesus – “whatever he says to you, do it” (John 2: 5);
- Mary’s maternal suffering – “stood” (John 19: 25; Luke 23: 35, 49).

Pope Francis adds nothing new to what has already been said about the Blessed Virgin Mary in the Holy Scripture and the Church Tradition. The Holy Father’s teaching on Mary revisits the news of the Bible and Tradition with an emphasis on Mary’s normality and therefore closeness to every person. Pope Francis stresses in His teaching that Mary, while carefully watching Jesus fulfilling His mission, always points to Her Son Jesus and not to Herself.